

p a p e r s

**Reivindicació de la polí-(è)-tica:
a propòsit de la pandèmia**

Joan Botella

**Murs i infraestructures per a la
violència a les fronteres actuals**

Ainhoa Ruiz Benedicto

El cuerpo femenino racializado II

Leidys Mena-Valderrama

**Conversa amb els excopresidents
de la Plataforma Vàlua de Sabadell,
Joan Brunet i Sergi Asensio**

entrevista per Josep Ramon Giménez

**“No és hora de deixar sola
Colòmbia en un moment clau de
la seva història”**

Alicia Oliver Rojo

**El conte de l’aneguet lleig o el
«tercer actor imaginari»: aïllament
i literatura tutelada a la RDC**

Mar Garcia

- 2 Des de la junta...
Lita Gilabert
- 3 Reivindicació de la polí-(è)-tica: a propòsit de la pandèmia
Joan Botella
- 6 Murs i infraestructures per a la violència a les fronteres actuals
Ainhoa Ruiz Benedicto
- 9 Retalls de premsa
- 10 El cuerpo femenino racializado II
Leidys Mena-Valderrama
- 13 Conversa amb els excopresidents de la Plataforma Vàlua de Sabadell, Joan Brunet i Sergi Asensio
entrevista per Josep Ramon Giménez
- 17 “No és hora de deixar sola Colòmbia en un moment clau de la seva història”
Alicia Oliver Rojo
- 20 Opinió: El conte de l’aneguet lleig o el «tercer actor imaginari»: aïllament i literatura tutelada a la RDC
Mar Garcia
- 22 Activitats Lliga

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d’edició	febrer 2022
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Ester García, Joan Brunet, Josep Ramon Giménez, Lita Gilabert, Muriel Giménez i Núria Jané. Eva Perdiguier i Marga Garriga.
Correcció	Verónica Bustos
Revista quadrimestral	
Disseny on-line	

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l’Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdelspobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdelspobles.org
Horari d’atenció	De dilluns a divendres

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l’opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d’aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Benvingut 2022: Què ens queda?

El passat gener va fer un any que el Capitoli dels Estats Units va ser assaltat per una horda de ciutadans disconformes amb el resultat de les eleccions presidencials, que va guanyar el Partit Demòcrata. Les imatges de l’atac amb víctimes mortals van donar la volta al món i provocar incertesa i estupor davant el que podria succeir en una de les grans democràcies occidentals.

A petita escala, a Espanya s’ha viscut un fet similar a Lorca: un grup de ciutadans enfurismats va assaltar la Sala de Plens de l’ajuntament el darrer dilluns de gener de 2022. Els motius, diferents, però la base similar: **la retòrica violenta genera violència, i certifica que la manca d’ètica en el discurs polític i el populisme exacerbats pot tenir conseqüències desastroses en tots els àmbits de la vida ciutadana i en qualsevol part del món.** Davant aquestes circumstàncies, els ciutadans passen a tenir la categoria de titelles en mans d’interessos que van més enllà del bé comú. En un marc democràtic, pensar diferent és un dret i expressar-se lliurement, també, però quan representants polítics utilitzen la paraula com una eina que normalitza les mitges veritats o la mentida, estem abocats al fracàs.

Aleshores, què ens queda? Els mercats, als quals no sabem posar cara ni fer-hi front? Michael J. Sandel, catedràtic de ciència política a Harvard i autor de *Lo que el dinero no puede comprar, los límites morales del mercado*, ens interpel·la sobre en quin tipus de societat volem viure, quins són els límits morals i cívics que no estem disposats a vendre, i sobre la necessitat de custodiar el bé comú, perquè, si no, què ens queda?

Les notes internacionals del CIDOB marquen l’agenda de 2022. Lectura recomanada per ser conscients com a societat global d’on ens trobem i cap a on anem. Els grans titulars: recuperació econòmica, tensió geopolítica, preus, salut, pors, lideratges, innovacions, mobilitat, crisis humanitàries i emergència climàtica.

Lita Gilabert

Reivindicació de la polí-(è)-tica: a propòsit de la pandèmia

Joan Botella

Catedràtic de Ciència Política a la UAB

Aquest article està redactat en memòria de Jordi Garcia-Soler, que ens va deixar en els primers dies de la pandèmia.

És freqüent trobar en estudis sobre les guerres, o en llibres de memòries de gent que ha protagonitzat circumstàncies de gran trasbals, aquesta idea: en els moments difícils és quan surten a la superfície el millor i el pitjor de les persones. La pandèmia COVID-19, de la que potser estem sortint (però toqueu fusta quan digueu això!) ha estat una d'aquestes circumstàncies en què han xocat la solidaritat, l'egoisme, el treball heroic de molta gent, la voluntat de guanys i de notorietat, el reforçament de les autoritats polítiques, la manipulació de la informació, la necessària cooperació i mil elements més, de tot ordre i en una barreja sovint indissociable. És més: fins i tot en cada un d'aquests elements hi podem trobar totes les combinacions de generositat i de cobdícia, de solidaritat i d'irresponsabilitat.

Però és igualment important entendre que aquestes dues lògiques, aquestes dues ètiques, es donaven també en el si de cada un dels grups (socials, professionals, polítics) que van conduir els destins de les nacions al llarg dels darrers dos anys. Prenguem això com a guia metodològica: passem revista.

Comencem pels herois: els que van fer possible que les coses funcionessin en els moments més durs. Parlem, per exemple, dels sanitaris, que, subratllo, no van ser els únics. Hem d'afegir també els transportistes, els empleats dels súper, els guàrdies, els... Fa només dos anys, però sembla com si haguéssim oblidat aquella imatge, de tot el personal sanitari improvisant-se equips de protecció fets amb bosses d'escombraries. La irresponsable política de desinversió i retallades en els serveis públics que es va instaurar a Catalunya fa deu anys és la mateixa que s'ha vist a altres comunitats autònomes o a altres països del

món desenvolupat. Fins que no es va assegurar el subministrament regular de material sanitari, procedent de països del "Tercer Món", Occident penava al darrere i es preguntava com és que la Xina o Sud-àfrica estaven millor que nosaltres.

En segon lloc, la reacció de les nostres autoritats. A diferència de la catastròfica crisi del 2008, aquesta vegada tant el govern espanyol com la Comissió Europea van optar per la cooperació i no el camp qui pugui. Només un indicador: la conferència de presidents de les comunitats autònomes, que des del 2004 només s'havia reunit dues vegades, es va reunir, durant el primer semestre del 2020 ... 19 vegades! Cara enfora, es barallaven amb discursos abrandats; però en termes pràctics, compartien informacions, decisions i material.

I el mateix s'ha de dir, en una escala molt més gran, de les autoritats de la UE. En un canvi de filosofia de 180 graus, la Comissió Europea va optar per mutualitzar el deute públic dels Estats, i posar en marxa els denominats fons "Next Generation", que aspiren a recuperar i transformar les economies que ho necessitin, i no sobre una base igualitària, sinó sobre una base estrictament tècnica. Una xifra astronòmica, 750.000 milions d'euros, dels quals un 20% li pertocuen a Espanya, i, majoritàriament, a fons perdut.

La lògica de la cooperació, de l'actitud federal, ha deixat de ser una idea romàntica, per esdevenir l'única via possible, per evitar les imatges tràgiques i ridícules dels primers dies de la pandèmia, amb representants de països europeus en algun aeroport xinès, disputant-se carregaments de material mèdic o de mascaretes.

La tercera dimensió la constitueixen els que no van poder sortir-se de l'atac del virus, els que van morir en circumstàncies sovint molt penoses: en una UCI, sols i lluny de la família, o tirats en una residència de gent gran. Encara no s'han ventilat les corresponents responsabilitats, i no és segur que mai ho veiem.

Una estimació recent xifra en gairebé 6 milions de persones les que han perdut la vida en la pandèmia; d'elles, prop de

100.000 a Espanya, i més de 16.000 a Catalunya.

I cal fer esment d'un quart col·lectiu, decisiu en un procés com aquest: la ciutadania. Les proves de rigor, de responsabilitat, que van mostrar, amb sacrificis molt importants, confinats a casa (un espai sovint molt insuficient per garantir aïllament, protecció, possibilitat de tele - treball, etc.) va tornar a demostrar la qualitat de la cultura social dels espanyols, que van acceptar amb serietat i amb un esperit solidari les dures restriccions que s'han imposat, i de manera reiterada. I deixin-me subratllar un segment de la ciutadania: la canalla. Ha estat una meravella veure com han acceptat limitacions, confinament, no veure els companys i els ensenyants, i amb un to, en general, alegre i confiat.

Tot bé, doncs? No. Les forces irracionals, que aspiren a qüestionar una vida digna i de qualitat, han intentat aprofitar la pandèmia per escampar la seva influència. Dues forces d'aquestes s'han de destacar.

La primera és, com sabem, l'enorme enriquiment d'alguns sectors, i fins i tot d'alguns individus, fins a dimensions simplement inimaginables. Com ha publicat recentment un informe d'Oxfam -"El virus de la desigualdad"¹- els deu primers multimilionaris del món, han doblat la seva fortuna en dos anys. És més, perquè es vegi que el context de l'epidèmia ha afavorit els que no ho necessitaven, observa Oxfam que "la riquesa dels multimilionaris hauria augmentat molt més en els dos anys de COVID que en els deu anys precedents".

Guanyen molts diners, precisament per què estan posats en el camí que cal travessar per funcionar en un món confinat: és per això que entre els 10 homes més rics (tots homes, per cert) hi ha els magnats de Google, Facebook, Microsoft, Oracle o Amazon. És clar que també n'hi ha algú de qui encara s'espera algun resultat positiu, com ara el cap de l'empresa d'automòbils elèctrics Tesla.

I què en fan? Inverteixen productivament? Donen suport a ONGs? Volen erradicar la fam del món. Algú sí, almenys en part (com Gates o Buffet), però la majoria ho malbaraten en ximpleries. Per exemple, viatges aeroespacials privats que comuniquen a la NASA, però no li demanen permís ni de bon tros: els seus pressupostos són superiors als de l'agència aeronàutica del govern dels Estats Units.

Com pot ser? En l'anterior crisi, Warren Buffett va descobrir que la seva secretària pagava més impostos que ell (i no en tant per cent, sinó en xifres absolutes). Allò el va conduir, juntament amb

altres persones d'aquest estrat, a una frase que hem tornat a sentir recentment: "això no pot ser; hem de refundar la nostra economia, el nostre sector públic sobre noves bases". La certesa que els sistemes fiscals funcionen a favor d'aquests personatges, i no de les àmplies majories socials, fa girar les mirades, de manera inexorable, cap a les autoritats polítiques. Què hi fan? No hi treballen?

Segurament seria injust un judici massa negatiu i sense matisos sobre els governants dels països desenvolupats. El cas espanyol, per exemple, ha mostrat una enorme diferència amb la gestió que van fer els governs Rajoy de l'anterior crisi: la posada en marxa dels ERTE ha representat la salvació de milers de petits negocis, i evitat la caiguda en la pobresa de milions de treballadors; i a la vegada està permetent que la represa estigui sent més intensa i més sòlida que en altres economies del nostre entorn.

Però en el context de la UE aquestes polítiques no han arribat

a tothom, i ja no diguem a Rússia, l'Europa oriental o les Amèriques. En molts llocs d'aquests, la precarietat dels sistemes sanitaris i la incapacitat d'actuar eficaçment, han portat a l'èxit i a l'arrelament de discursos polítics delirants: negant la realitat de la malaltia, inventant elucubracions sobre els efectes de les vacunes, o declarant defensar la llibertat davant les mesures anticovid.

La desesperació de sectors socials empobrits els fa sensibles a discursos polítics agressius, que ho atribueixen tot a una conspiració d'empreses, mitjans de comunicació, polítics i biòlegs, que mitjançant les vacunes ens volen inocular no sé quina substància, que seria captada per les xarxes telefòniques 5G.

Els sembla delirant? No faig més que reproduir discursos de Steve Bannon, l'agitador i comunicador que va portar Trump a la presidència dels Estats Units, i que s'hi ha instal·lat recentment a Europa, tant per esquivar l'administració fiscal americana, com per estudiar com penetrar als països que s'havien resistit més a les idees d'extrema dreta.

Al fil de la pandèmia, i justificant-se en la necessitat de defensar les llibertats i de combatre la conspiració que, segons ells, ha produït la pandèmia, han arribat a connectar amb amplis sectors socials, poc informats políticament però fortament afectats per les conseqüències econòmiques. Deixant de banda els possibles elements de manipulació política, això és el que batejava al darrere de l'atac al Congrés dels Estats Units, el gener del 2021, o les mobilitzacions recents de

transportistes a França o al Canadà.

A Espanya no hem tingut res d'això (si volen, poden afegir la paraula "encara"). Les mobilitzacions de VOX -que, atenció, va votar favorablement el primer confinament- i del PP responen més a una ofensiva més pròpiament partidista, que actua en tots els terrenys: des de denunciar a Brussel·les les propostes econòmiques del Govern, fins a bloquejar el Consell General del Poder Judicial o omplir de militants conservadors el Tribunal Constitucional.

És a dir, més una mobilització ideològica que un moviment de sectors socials desesperats. Potser encara recorden quan, a la primavera del 2020, va haver-hi una manifestació "per la llibertat" al barri de Salamanca, de Madrid: s'hi va poder veure un Rolls descapotable, conduït per un xòfer, i que duia al seient posterior el seu propietari, brandant una gran bandera espanyola.

En resum: hem vist el millor i el pitjor. A Espanya, el balanç és principalment positiu; els intents de polititzar la gestió de la pandèmia i fer-ne una arma contra el govern, no han reeixit, o molt limitadament. Deia Max Weber que en la lluita entre les conviccions i la responsabilitat, el bon polític és el que no tria cap dels dos extrems, sinó que els combina amb intel·ligència, i que aquesta és una tria ètica.

Murs i infraestructures per a la violència a les fronteres actuals

Ainhoa Ruiz Benedicto

Investigadora del Centre Delàs d'Estudis per la Pau, doctora experta en militarització de fronteres

Les persones desplaçades per la força de les seves llars augmenten any rere any. Per donar resposta a aquesta qüestió, Estats de tot el món estan securitzant¹ i militaritzant les seves fronteres, fruit de la idea que les persones que migren són una amenaça per a la seva seguretat, la qual cosa està derivant en noves i diverses formes de violència.

L'anàlisi de les dades actuals mostra que en un període de 50 anys (1968-2018) s'han construït un total de 63 nous murs a les fronteres, 57 dels quals aixecats en els 30 anys posteriors a la caiguda del mur de Berlín i 38 per raons que tenen a veure amb el fre de les migracions². D'aquesta manera, la promesa d'entrada en un món on hi hagués llibertat de moviment per a totes les persones amb

la caiguda del mur de Berlín, no sols no s'ha complert, sinó que s'ha anat en direcció contrària. Les fronteres s'estan securitzant i militaritzant a tot el món de manera progressiva, i els murs i tecnologies que les acompanyen estan generant noves violències, directa, cultural i estructural, que contribueixen a generar i reforçar desigualtats entre les poblacions del Nord i del Sud. A continuació, s'analitzen algunes d'aquestes violències.

Primer, la més visible, la violència directa que es produeix mitjançant la implementació de mecanismes d'agressió física, amb filferros de fulles, rases, drons, tanques i el desplegament de cossos amb autoritat per fer ús de la força. És a dir, els elements físics que es troba la persona que inten-

ta travessar la frontera, i que poden produir lesions i danys en el cos, a vegades fins i tot la mort. Aquesta violència també es produeix de manera indirecta, quan les polítiques frontereres s'endureixen, els trajectes canvien i es fan més llargs i perillosos, i provoquen morts en el recorregut, com les que es produeixen intentant travessar el Mediterrani o el desert del Sàhara.

Referències bibliogràfiques

1. La securització és un procés mitjançant el qual un element es converteix en una amenaça per a la seguretat en el moment en què genera suficient consens per produir canvis en l'agenda política. Comença amb l'expansió d'una narrativa en la qual un element es converteix en una amenaça per a la seguretat, que passa a ser abordat mitjançant aquesta perspectiva i amb les mateixes eines.

2. Per a més informació, consulteu l'Informe 46: "Món emmurallat, cap a l'Apartheid Global", disponible a: <http://centredelas.org/publicacions/mundoarmurallado/>

Segon, mitjançant el desplegament de mesures de tipus estructural que des dels governs i institucions frenen el dret a la llibertat de moviment i el jerarquitzen, fent que sigui un dret amb restriccions depenent de la nacionalitat. En aquest grup hi ha el sistema de visats. La concessió de visats és limitada segons cada país i, a més de la gestió burocràtica que suposa, en molts casos també comporta la imposició d'unes condicions que tenen a veure amb la classe social, com el nivell d'estudis, els ingressos o les propietats que la per-

sona que demana el visat tingui. D'aquesta manera, es jerarquitzen el moviment, fent que per a algunes persones sigui més fàcil exercir el dret a la mobilitat que per a unes altres, i així creuar les fronteres resulta ser una experiència molt diferent per a determinades comunitats, que poden sentir-ho com una forma d'opressió. Aquesta forma de violència estructural es troba també en el fet de catalogar les persones per la seva legalitat o il·legalitat depenent de si se'ls ha donat permís per moure's. Això suposa exercir un procés de

deshumanització cap a aquestes persones, que esdevenen il·legals a pesar que poden estar fugint de diferents tipus de persecució o violència en els seus llocs d'origen. És així com es justifiquen, no sols l'ús de la violència i la negació del Dret Humà al moviment³, sinó també totes les dinàmiques d'exclusió que s'estableixen amb la construcció de murs i amb altres mesures. Entre aquestes, les que s'apliquen quan les persones catalogades com a il·legals aconseguen travessar les fronteres, com són l'internament forçat, la persecució policial o la impossibilitat administrativa que se'ls reconeguin drets pel seu estatus.

Tercer, aquestes mateixes mesures contribueixen a la visió de la persona que migra com una amenaça, de manera que es reforça la securització que va justificar la implementació d'aquests sistemes en primer lloc. És així com es reforça la violència cultural: d'una banda, la narrativa securitària converteix les persones que migren en una amenaça, i d'una altra banda, es

³ Article 13 de la Declaració Universal de Drets Humans que diu així:

“1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència en el territori d'un Estat. 2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i a tornar al seu país.”

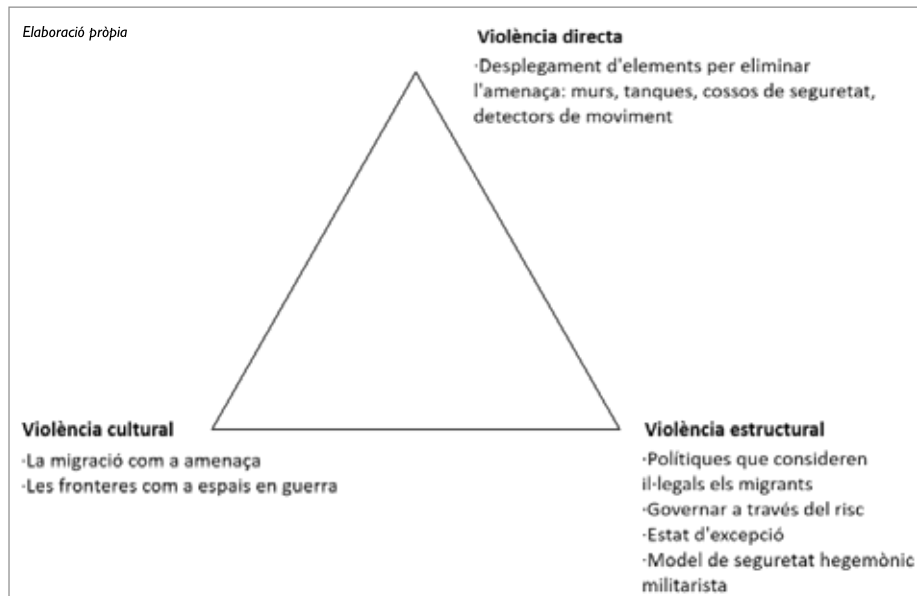
despleguen sistemes a la frontera que acaben reforçant la idea que la persona que migra és una amenaça.

Quart, les mesures de militarització i securització fronterera es reforcen amb mesures que busquen trencar la solidaritat entre persones. En aquest sentit, diversos països de la Unió Europea estan aplicant normatives que condueixen al que podríem denominar criminalització de la solidaritat, és a dir, la persecució o penalització de les persones que, d'alguna manera, efectuen actes de suport a les persones que migren de manera irregular. Un estudi sobre aquesta criminalització realitzat sota petició del Comitè del Parlament Europeu Committee on Petitions (PETI) el 2018, apunta a l'expressió "humanitarisme policial" per fer referència als judicis i condemnes, a més de les dinàmiques que molts governs estan desenvolupant, per criminalitzar accions d'ajuda i socors a les persones que migren. Entre aquestes mesures hi ha el fet d'exercir més control i demanar audiències, com en el cas de França, a organitzacions que treballen amb persones migrades, o com ocorre a Itàlia i Grècia, on les ONG denuncien més control sobre les seves activitats de salvament al mar. A Espanya és conegut el cas de persecució de l'activista Helena Maleno.

Finalment, aquesta criminalització augmenta el nivell de violència, ja que està aconseguint entorpir el treball de les ONG, que acaben reduint la seva activitat, la qual cosa condueix a més morts entre les persones que migren. A més, la criminalització de la solidaritat genera desigualtat ja que assenyalava qui és i qui no és mereixedor de solidaritat, i genera, de nou, diferenciacions entre persones, de manera que es reforça la desigualtat.

Gràfic 1. El triangle de les violències en el procés securitari fronterer

En conclusió, les fronteres secu-

rititzades i els elements militaritzats que s'hi despleguen han evolucionat fins a constituir-se com a geografies per a la violència. En aquests espais es desferma una guerra atemporal de baixa intensitat, emparada en polítiques securitàries i en models de segregació que contribueixen de manera considerable a mantenir i augmentar la violència i la desigualtat en el món.

Davant d'aquest escenari descoratjador, tant els governs com les societats de tot el món han de preguntar-se si els murs i altres mesures que s'estan desplegant en els espais fronterers contribueixen a generar violència en l'escenari internacional i sobre els cossos i vides de les persones que migren i busquen refugi. Igualment, es fa necessari plantejar si aquestes

mesures estan contribuint a donar resposta a les grans problemàtiques de seguretat globals o, més aviat al contrari, n'estan generant de noves. És essencial el paper de la societat civil i dels moviments socials, que han d'exigir conèixer la realitat i accedir a la informació i les dades sobre la militarització fronterera, per poder construir un discurs crític, i adoptar una forma de vida compromesa amb la transformació social efectiva del món que ens envolta. Un compromís que comença derrocant i desactivant les narratives racistes i construint espais de solidaritat col·lectiva. No és una tasca fàcil, però resulta essencial per poder avançar cap a un món en el qual valgui la pena viure, on els privilegis d'uns pocs es dilueixin i on les persones estiguem compromeses les unes amb les altres.

El desplegament de tropes no es limita a Ucraïna. Suècia, per exemple, ha desplegat el seu exèrcit a l'illa de Gotland, a la Bàltica (fotografia de Karl Melander). Manifestació pel clima a Brussel·les

El perill d'una guerra a Ucraïna és real

“La decisió de l'OTAN de desplegar tropes des de la mar Bàltica fins a Romania, com a resposta al desplegament previ de tropes russes a les fronteres orientals d'Ucraïna, ha fet pujar la tensió a Europa fins a nivells que fa dècades que no vèiem”.

“de fet Rússia i Ucraïna ja viuen en un conflicte pel cap baix d'ençà del 2014, quan les protestes i manifestacions van expulsar del poder el president pro-rus Víktor Ianukòvitx. L'annexió per Rússia i la separació de les dues repúbliques populars de Donetsk i Luhansk formen part d'aquesta guerra, fins ara limitada, que l'OSCE monitora del 2015 ençà.

Però, tot i acceptar això, cal ser conscients que el desplegament de tropes que Rússia ha fet aquestes darreres setmanes a la frontera oriental d'Ucraïna i les maniobres conjuntes amb l'exèrcit bielorús enfilen el conflicte a un altre nivell. Molt més perillós. I encara més amb el desplegament de tropes de l'OTAN. La situació és molt volàtil i en qualsevol moment

qualsevol incident pot desfermar una escalada que, com un dòmino, no afectaria tan solament Ucraïna, sinó segurament tota la frontera oriental de la Unió Europea, especialment els països bàltics i Polònia i la Unió Europea com a tal.

Hi ha sectors polítics i mediàtics que es prenen aquest agreujament del conflicte com una mena de teatre negociador. Diuen que la invasió d'Ucraïna per Rússia és un tema recurrent aquests darrers anys i que al final no passarà res de res, que tot és propaganda dels uns o dels altres. En discrepe obertament. Rússia ja controla Crimea i les dues repúbliques populars, que constituïrien, per dir-ho d'alguna manera, el cor de la Ucraïna russòfona i russòfila - que cal avisar que de cap manera no són la mateixa cosa. Per tant, un desplegament de tropes de la dimensió que fa ara no té trellat, si no és que el Kremlin té al cap la voluntat d'anar més enllà d'allò que sempre havia considerat el seu interès per la defensa estricta de la població russòfona en aquests territoris. I l'OTAN, per la seua banda, també ha fet un pas molt rotund. Sabent, com sabem, que la cri-

si té l'epicentre i s'alimenta en l'obsessió russa perquè l'OTAN no s'estenga fins a les fronteres de Rússia, el desplegament que l'Aliança Atlàntica ha començat aquestes darreres hores és evident que deu haver disparat totes les alarmes a Moscou.

“cal prendre's molt seriosament aquesta crisi i, doncs, la possibilitat que, més de trenta anys després de la caiguda del Mur de Berlín i la guerra dels Balcans, Europa torne a ser l'escenari d'un conflicte bèl·lic internacional, si no mundial.

“crec que en aquest conflicte tenim una oportunitat única de denunciar la imposició dels traçats de les fronteres, per més absurds que siguin, i de denunciar la incapacitat de la societat internacional de trobar un mètode acceptat per tothom i democràtic de canviar-los allà on la població ho reclame. “D'aquesta necessitat, en parlava fa poc en aquest diari el jurista Timothy William Waters, qui té una posició que ha d'anar-se obrint pas perquè és la sola raonable. O bé el món troba una manera de permetre, de permetre'ns, a les poblacions de refer les fronteres d'acord amb les nostres aspiracions democràtiques i tan sols per la via democràtica, o bé la tensió que implica mantenir-les per força i violentament esclatarà en conflictes com més anirà més grans.

Publicat a Vilaweb per Vicent Partal, Vilaweb.

Data: 24 de gener de 2022

Podeu consultar la publicació original a: [El perill d'una guerra a Ucraïna és real \(vilaweb.cat\): https://www.vilaweb.cat/noticies/el-perill-duna-guerra-a-ucraina-es-real/](https://www.vilaweb.cat/noticies/el-perill-duna-guerra-a-ucraina-es-real/)

El cuerpo femenino racializado II

Leidys Mena-Valderrama
Etnoeducadora-socióloga

(El present article és continuació de la col·laboració de l'autora en el número anterior, el 77, de la revista Papers)

Ser una mujer negra sigue siendo un reto grande. Presupone sufrir los flagelos del racismo, la discriminación, el sexismo y el patriarcado.

El asunto de la raza pasa por esa jerarquización que Europa occidental hizo del mundo, porque la raza es una construcción europea que mide lo humano a partir de los cánones europeos, donde aquellos que no encajan dentro de la noción que Europa construyó de sí misma no son dignos de ser considerados iguales. Entonces se les convirtió en los otros o en animales. De acuerdo con Mbembe la raza *“es lo que se logra al constituir al otro, no en semejante-a-sí-mismo, sino en un objeto amenazador del que es mejor protegerse, deshacerse o al que simplemente habría que*

destruir para asegurar su dominación total.” (2016: 37).

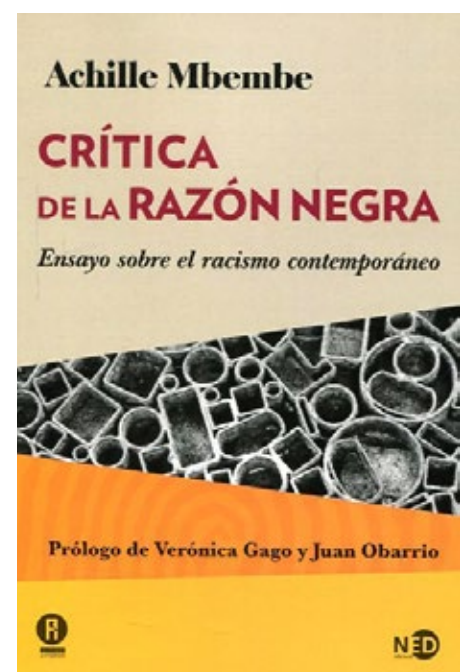
Entonces, ¿son las personas negras conscientes de que la noción de raza no nos pertenece, y que emerge como una calificación degradada de lo que se era antes de terminar convertido en personas negras? Porque el otro, el diferente, no es en sí un otro, sino un espectro sobre el que recaen los ejercicios de dominaciones de aquellos que ostentan los medios para definir las identidades de los subalternos, de los jerarquizados en inferioridad, esos otros que Europa construyó y distanció. Según Castro-Gómez:

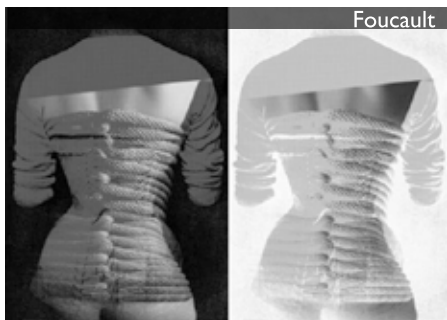
“[...] al hablar de “invención” no nos referimos solamente al modo en que un cierto grupo de personas se representa mentalmente a otras, sino que apuntamos, más bien, hacia los dispositivos de saber/poder a partir de los cuales esas representaciones son construi-

das. Antes que el “ocultamiento” de una identidad cultural preexistente, el problema del “otro” debe ser teóricamente abordado desde la perspectiva del proceso de producción material y simbólica en el que se vieron involucradas las sociedades occidentales a partir del siglo XVII” (2000: 89).

En consecuencia, la invención del otro racializado es el resultado de los anclajes políticos y culturales de las herencias coloniales.

Por otro lado, los aportes de Turner (1994), Douglas (1979), Goffman (1963) y Foucault (2000) dan cuenta del cuerpo como parte de la construcción de la idea de cultura que hacen las sociedades. Por lo tanto, no es un producto biológico y en consecuencia el cuerpo es producido culturalmente al igual que la biología. Es decir, el cuerpo es un símbolo que emerge por la cultura y dado que desde las comprensiones de los estudios culturales la cultura es poder en conexión con las

relaciones sociales (la pol3tica), se puede inferir que el cuerpo es un efecto de la dominaci3n hegem3nica que configura los contextos sociales. Foucault (2000) especialmente centra sus an3lisis en el cuerpo como un producto del poder, ese poder genera dominaci3n que se da a una escala micro y a otra macro. En la micro el cuerpo es regulado por las distintas disciplinas que se le introyectan, mientras en la macro se desencadenan las pol3ticas de vigilancia y control de los individuos en sociedad.

Aunque el trabajo de Foucault no habla de c3mo esos dispositivos de dominaci3n afectan los cuerpos femeninos o racializados, s3 es relevante el hecho de problematizar el cuerpo como una creaci3n pol3tica/cultural. Desde esta visi3n el cuerpo es tambi3n un ente que posibilita leer las sociedades por inscribirse sobre all3 características de los sujetos, tales como el sexo, la raza, el estatus social, la edad, entre otras huellas de tipificaci3n, marca-ci3n y estratificaci3n social, porque el cuerpo construye sociedad y sobre el cuerpo se edifican arquetipos socioculturales. En consonancia, el trabajo de Goffman (1963) sobre el concepto de estigma introduce las nociones de marca, se3al y la deshonra como elementos constitutivos del estigma que convierte a la persona que lo posea en indeseable. El trabajo de Fanon (2018) pone en la discusi3n la idea de la raza como una mancha que desprende efectos como los que generaría una horrenda cicatriz en la piel de alguien, por lo tanto, la raza marca los cuerpos de las mujeres

negras y nos ubica en un lugar de humillaci3n y descr3dito.

Collins (2005) habla de las mujeres negras como objetos de usos para los hombres blancos refiri3ndose a las pol3ticas sexuales que los blancos instalaron sobre las personas negras, profundamente en las mujeres negras, en donde su idea de cuerpo femenino negro es entendida como objeto de complacencia sexual.

Durante la 3poca colonial las relaciones abusivas de los amos con las mujeres negras esclavizadas eran comunes, aunque la historia blanca no quiere enunciarlas, narrarlas, ni contarlas, los cuerpos de las mujeres negras fueron especialmente degradados y esa degradaci3n es la que da paso a la idea actual que asume a las mujeres negras como especiales objetos de complacencia. En la actualidad existen investigaciones que dan cuenta de la invisibilizaci3n de las voces de las mujeres negras esclavas y de c3mo los constantes abusos sexuales que padecieron eran parte de ese paisaje esclavista, aunque no fuesen asumidos as3, tal como lo manifiesta Mu3oz (2011) al expresar que "(...) las muje-

res africanas y sus descendientes ocupaban el 3ltimo rango de la escala social de la colonia, por lo general relegadas y en estado de esclavitud, separadas del ejercicio de sus derechos fundamentales. Tratadas como mercanc3a o piezas de intercambio comercial, fueron v3ctimas de la mayor explotaci3n, al igual que sus compa3eros. Pero con ellas se excedieron los abusos sexuales" (2011: 34).

Pese a la crueldad de los abusos sexual las mujeres negras ejercieron resistencias y lucharon para que sus cuerpos fuesen sustra3dos de las mercanc3as coloniales. Un ejemplo de esa resistencia es el caso de Agustina "La Prende Pueblo", una hero3na de Tad3, Choc3, precursora de las luchas abolicionistas en la Nueva Granada. Agustina fue violada y en los registros hist3ricos se le presenta como una "negra bell3sima que despert3 la lujuria del amo" tal como se registra en el texto Historias matrias: Mujeres negras en la historia, que el Ministerio de Cultura public3 en 2010 con ocasi3n del bicentenario, pero no podr3a ser de otra manera si esos cuerpos incitan a la calentura.

Patricia Hill Collins

Su historia transcurre a fines del siglo XVIII en Tadó, Chocó, donde fue esclava. La suya es la historia del valor, la rebeldía y el respeto por la vida, aún a costa de la suya. Las noticias históricas de 1795 la definen como una mujer de gran belleza. Fue por eso que despertó la lujuria del esclavista Miguel Gómez quien la asedió, utilizando la coerción y la amenaza. Ella quedó embarazada y, para librarse del escándalo, el dueño le ordenó abortar (Mincultura 2010:15).¹

Al leer el fragmento anterior se puede evidenciar como se suaviza el crimen de la violación al presentarlo como un resultado del descontrol que la despampanante belleza de una esclava causaba en su amo. Ella despertaba su lujuria y el amo, como un hombre indefenso, no podía resistirse al pecado que la esclava le incitaba. Además, no era el amo quien cometía el pecado, sino la esclava. El contexto histórico validaba las violaciones y abusos sexuales

a las esclavas negras bajo el derecho de pernada, que es como decir: “es tu mercancía y tienes que poseerla para ejercer dominación”. Pensar en la esclavitud como un proceso de acumulación y saqueo de riquezas monetarias es desconocer que sobre los cuerpos de las mujeres negras se imprimió gran parte de la crueldad que la trata y la esclavitud engendraron.

Vergara y Cosme (eds.) (2018) en el texto “Demando mi libertad”, dan cuenta de las luchas que las mujeres negras emprendieron en la Nueva Granada para que sus cuerpos fueran extraídos de las posesiones coloniales. Evidencian como, a pesar de los siglos que han pasado desde que se dieron los procesos de independencia, las lógicas de organización social actual permanecen conexas con esas formas esclavistas de clasificación de las mujeres negras.

Asumir el cuerpo de las mujeres negras como fantasía sexual es perpetuar el mito de la raza. En otras palabras es emular psicológicamente la negra esclava que el amo ha tomado por la fuerza desde que es muy niña, preadolescente, joven y adulta cuantas veces ha querido. Porque las nalgas de esas negras han sido cocinadas a una temperatura superior, lo que hace que siempre estén calientes. Abusarlas o pedir su autorización para tener sexo con ellas da igual, porque son insaciables

por naturaleza, y quizá infligirles violencia y dolor las aplaque, les calme la temperatura. Pero esa temperatura no se reduce porque es genética, natural.

1-Negrillas agregadas por mí

Bibliografía

- Castro-Gómez, Santiago. 2000. Ciencias sociales, violencia epistémica y el problema de la “invención del otro”. CLACSO.
- Collins, Patricia H. 2005. *Black Sexual Politics*. Nueva York y Londres: Routledge.
- Douglas, Mary. 1979. “Do Dogs Laugh”. A Cross Cultural Approach to Body Symbolism. En Douglas, M. (comp.). *Implicit Meanings: Essays in Anthropology*. Londres: Routledge.
- Fanon, Frantz. 2001. *Los condenados de la tierra*. Fondo de Cultura Económica. México.
- Goffman, Erving. 2012 [1963]. *Estigma: la identidad deteriorada*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Mbembe, Joseph-Achille. 2016. *Critica de la razón negra. Ensayo sobre el racismo contemporáneo*. Barcelona, España. Ned Ediciones.
- Ministerio de Cultura, Dirección de Poblaciones. 2010. *Historias matris: Mujeres negras en la historia*. <https://www.mincultura.gov.co/SiteAssets/documentos/poblaciones/Mujeres%20negras%20en%20la%20historia.pdf> (09/09/2021).
- Muñoz Cordero, Lydia Inés. 2011. “Mujeres del Sur en la Independencia de la Nueva Granada. *Historia de Género*.” Ediciones Graficor. San Juan de Pasto.
- Turner, Bryan. S. 1994. “Avances recientes en la teoría del cuerpo”. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, nº 68, pp. 11-40. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=768110> (10/09/2021).
- Vergara Figueroa, A. y Cosme Puntiel, C. L. (eds.) 2018. *Demando mi libertad. Mujeres negras y sus estrategias de resistencia en la Nueva Granada, Venezuela y Cuba, 1700-1800*. Editorial Universidad Icesi. Cali. <https://doi.org/10.18046/EUI/escr.16.2018> (05/08/2021).

Conversa amb els excopresidents de la Plataforma Vàlua de Sabadell, Joan Brunet i Sergi Asensio

Per Josep Ramon Giménez

Sergi Asensio és director de l'Associació Juvenil l'Esquitx, una entitat que treballa per la igualtat d'oportunitats amb infants i joves en situació de vulnerabilitat. Fa catorze anys que és en aquesta entitat situada al barri de Can Rull-Merinals.

Joan Brunet i Mauri és president de la Fundació Ethos, que es dedica a ajudar persones a superar les addiccions, mitjançant programes de rehabilitació integral i reinserció social. S'ubica a la Serra d'en Camaró.

Vam tenir la xerrada que segueix, justament quan estaven a punt de ser rellevats en la copresidència de la plataforma Vàlua. Un càrrec que els ha durat un any i, per tant, ara ja s'han guanyat el prefix ex.

No és massa curt el període de la copresidència?

JOAN BRUNET: Sí, precisament per això ara posarem sobre la taula a la plenària la proposta que s'estengui a dos anys el període, perquè quan ja comencem a tenir-ho tot en ordre per endegar la nostra pròpia gestió, se'ns acaba el mandat i ja hem de passar el relleu. Davant d'això, com que fa un temps que el Sergi i jo estem en un nucli més implicat en la incidència política i social, on també hi són el director de CIPO, en Joan Madaula, i el de la Fundació MAIN, en Ricard Rodríguez, ja hem acordat amb ells que siguin els que agafin el relleu de la pròxima copresidència, que no es fa per elecció, sinó per un sistema complex difícil d'explicar. I després caldrà que la plenària aprovi el període de dos anys que proposem. També demanarem que la nova copresidència vingui a ser com una permanent en la qual hi participarem el Sergi i jo al seu costat. Per què? Doncs perquè nosaltres portem tot el bagatge de l'any

que ha transcorregut, i així podem establir aquesta dinàmica que els copresidents que surtin puguin recollir el nostre bagatge.

També volem proposar que en el proper període Vàlua esdevingui una entitat amb personalitat jurídica, perquè ara només és una mena d'associació emparada per l'Ajuntament.

Actualment Vàlua es defineix com a plataforma del tercer sector de Sabadell. Nosaltres, com a Lliga dels Drets dels Pobles, també som en el tercer sector. Què ens diferencia?

SERGI: El tercer sector és un concepte molt general. Vàlua aplega entitats que fan acció social amb persones en situació de vulnerabilitat i amb necessitats molt diverses. Nosaltres fem acció social amb infància, Ethos treballa sobre dependències, altres treballen la pobresa, la discapacitat, la salut mental, les malalties neurològiques... Fem acció directa amb persones usuàries que viuen una situació que les fa vulnerables. Entenc que la Lliga fa una tasca molt important, però que s'engloba més en l'àmbit dels drets humans, sensibilització i cooperació.

Podem parlar de dos eixos: col·lectius amb especial dificultat d'inclusió social i fer efectiva la igualtat d'oportunitats.

JOAN: Quan neix, Vàlua ho fa com a plataforma d'inserció laboral. El que passa és que quan nosaltres prenem consciència que cal avançar més en aquesta línia, comencem a donar més contingut a aquesta plataforma. Abans anava molt lligada a l'economia i ara va més lligada al servei a les persones. Per això, actualment, una de les coses que és damunt la taula és vincular-la, com a mí-

nim, a dues regidories, Acció Social i Empresa. Com que el terme “tercer sector” és molt ampli, ara hem de debatre si aquest tercer sector l’hem de considerar més d’entitats locals, i aleshores què fem amb Creu Roja, Càritas o Secretariado Gitano, que són entitats de dimensió territorial diferent, o CIPO i Atendis, que funcionen més com empreses.

En el pla organitzatiu hem d’encarar de manera més immediata dos objectius: Un és constituir-nos en una federació d’entitats per poder interlocutar amb més força amb l’administració. L’altre és veure com ens articulem amb el Consell Municipal d’Acció Social, de creació recent, però inactiu fins ara. Nosaltres creiem que Vàlua pot ser una eina de coordinació tècnica i que el Consell d’Acció Social pot ser l’espai on es debatin les polítiques.

I ha passat que amb la pandèmia hem vist la necessitat de disposar d’un protocol per a casos d’emergència social. Amb aquest protocol es posarien en marxa determinats mecanismes que evitarien haver d’estar lluitant amb la burocràcia en situacions d’emergència social.

Vàlua pot servir per facilitar l’accés a la incidència social i política de les entitats amb menys estructura que, en canvi, sí que tenen les més grans?

JOAN: Hi ha problemàtiques que són comunes, i tenim clar que hem d’avançar per no deixar cap entitat enrere, ni petita, ni gran. Ha sortit la idea de mancomunar serveis. Bé, per què no? Si veiem que podem mancomunar serveis, encara que hi hagi qui ja se’n surti tot sol, ho podem fer perquè en beneficiarà unes altres. O les assessories, que si les fem des de Vàlua, s’obtin dran més bons resultats que no pas si es fan des d’una sola entitat. Un altre avantatge seria accedir a la Taula del Tercer Sector de Catalunya i que Sabadell hi pugui estar representada.

SERGI: Jo el que afegiria és la singularitat de la plataforma, que a pocs llocs existeix una plataforma territorial. Sovint el que hi ha és l’agrupació d’entitats per col·lectius: les entitats de discapacitats, les d’infància, etc. A Vàlua tenim moltes entitats que fan molt bona feina, però que són poc reconegudes pel que fa a la marca. En el mateix àmbit de la infància, són més conegudes les de Barcelona que les de Sabadell. La qual cosa fa que, segurament, hi hagi molts sabadellencs que són donants o voluntaris d’entitats de fora de Sabadell, perquè desconeixen les entitats sabadellenques. Aquí Vàlua té l’objectiu de fer més visibles les entitats entre els sabadellencs.

Visitant el vostre wordpress apareixen bones xifres de les 24 entitats que componen la plataforma: 53.000 persones usuàries, prop d’un miler de persones treballant-hi, 487 insercions laborals... I veiem que teniu més treballadores que treballadors. Vol dir això que les cures parlen en femení?

SERGI: Sí, les entitats estan molt feminitzades, el paper de la dona és rellevant. I també hi ha més usuàries, perquè segurament la dona pateix més la pobresa. I sí, les dones són el motor del tercer sector. Però hauríem de veure,

i en això jo soc crític, per què tenim molta desigualtat en els òrgans de govern de les entitats. N’hem de reflexionar per què és així.

JOAN: Segurament la sensibilitat social està més arrelada entre les dones que no pas entre els homes. Jo mateix, a la junta d’Ethos, els dic que tenim un equip fonamentalment de dones, i això no es reflecteix en la junta. Però quan vas a buscar dones perquè facin el salt i entrin a la junta, la feina que tens perquè alguna dona vingui! Cosa que no passa amb un home. És un decalatge que també es produeix en el conjunt de la societat.

També voldria destacar el paper del voluntariat. Si no fos per les persones voluntàries, no cobriríem la feina que fem i els comptes de les entitats tampoc no sortirien. Si un dia el tercer sector donés les claus a l’Ajuntament, el problema que tindria!

SERGI: Jo crec que les entitats de Sabadell hem fet pocs passos per millorar en comunicació, en captació o altres tasques que ens ajudarien molt. En aquest punt, Vàlua ha d’ajudar les entitats a créixer: a consolidar-se, a comunicar millor, a captar gent, sigui professional o voluntària, i gent d’altres àmbits que ens ajudin a millorar en les mancances que tenim.

Aleshores el que cal és una bona tasca de sensibilització de la ciutadania.

SERGI: En el cas d’Esquix, un dels punts importants és la sensibilització sobre els drets dels infants. Però el dia a dia, de vegades, ens porta a l’acció directa. Jo crec que a moltes entitats de la plataforma Vàlua ens passa això, que ens dediquem tant a l’atenció directa i a la cura de les persones que no prioritzem aquesta part tan important que és la sensibilització.

JOAN: Un dels objectius que tenim és que l’acció social l’hem de fer l’administració, nosaltres

i el conjunt de la societat.

No s'ha de fer res unilateralment. Un exemple: el Pla Estratègic d'Acció Social (PEAS), un magnífic document que va fer l'Ajuntament fins al 2025. Doncs allà està, sense que s'hagi revisat. Per tant, un dels propòsits del mandat que ens relleva a nosaltres serà agafar aquell pla estratègic per posar-lo al dia i fer-ne un seguiment.

La relació de les empreses amb les entitats de Vàlua és, principalment, d'aportació de recursos financers i d'inserció laboral. Teniu en compte que aquestes empreses s'ajustin al codi ètic de Vàlua?

SERGI: Vàlua no estableix cap barrera pel que fa a la línia de col·laboració de les entitats i les empreses. El que sí que podem dir és que Vàlua aposta per l'economia ètica i solidària, com fan cada cop més les entitats. Per exemple, com que l'administració no aporta els diners dels serveis convinguts fins mesos més tard de la data convinguda, l'entitat on jo soc, Esquitx, ha de recórrer a finançament privat i ho fem a través de COOP57, que és dins la banca ètica i solidària. Ara, també és cert que, a través de l'obra social, la Caixa té un

projecte molt important sobre infància i que el treball amb la infància no se sostindria sense aquest suport. Que ens agrada un altre model? Evidentment, però a Catalunya l'administració pública inverteix menys en política social en infància que Grècia, per exemple. Així que, al final, ens veiem empesos a rebre l'ajut de l'obra social, a despit d'altres polítiques injustes dintre de CaixaBank. O trobarem empreses que faran servir la nostra imatge per netejar altres accions. Aleshores, cada entitat ha d'establir els seus propis límits.

JOAN: Nosaltres aspirem a fer que la relació entre l'Administració i nosaltres sigui clara i transparent. Això que vol dir? Que no volem subvencions. Vo-

lem contractes-programa i polítiques concertades que et donin una certa estabilitat pressupostària. Això, estem lluny d'aconseguir-ho. Però què pretenem? Doncs que, com que som entitats subsidiàries del que hauria de fer l'Administració, hauríem de rebre una estabilitat de recursos que ens permetés complir sense angonies els nostres objectius.

En la situació extraordinària de la pandèmia, a algunes entitats els deu haver suposat un increment gran de serveis i, per tant, de recursos.

SERGI: Totes les entitats ho hem patit. Però voldria posar en valor entitats com Atendis i altres, que no van poder tancar i van seguir amb l'atenció directa, per-

què tenen recursos residencials, i van seguir amb una situació incerta, amb uns sobrecostos enormes, amb defuncions, amb personal de la cura que emmalaltia, i tot i això no van deixar de fer la seva feina. Totes les entitats vam tenir clar que no podíem parar, tot i que algunes van haver de fer ERTOS, però majoritàriament vam continuar acompanyant els usuaris i, fins i tot, pactant amb Serveis Socials un seguiment de les urgències socials.

JOAN: I d'aquesta casuística sorgeix el protocol que demanem a l'Ajuntament per a les entitats del tercer sector, la de ser considerades entitats de serveis bàsics, essencials. Un protocol que faci possible una gestió més àgil dels serveis que prestem les entitats del tercer sector i que ens alliberi de les burocràcies poc sensibles.

SERGI: És absurd haver d'arribar a l'alcaldia per solucionar els problemes o haver d'anar a la síndica de greuges per denunciar que s'estan vulnerant uns drets des de l'administració.

Amb la pandèmia s'ha aprofundit l'estabilitat econòmica, emocional i psicològica que les persones ja patien després de la crisi de 2008. Podeu preveure en quin grau augmentaran les necessitats de les persones usuàries del tercer sector?

JOAN: Nosaltres salvarem les problemàtiques com podrem, però no podem saber quin tipus d'assistència augmentarà més.

Per això crec que és important que l'administració comenci a entrar en temes de prevenció. Perquè ens estem trobant amb casos, com el de l'exclusió social, que va en augment, i en infantesa és alarmant.

SERGI: Estem veient intents de suïcidi d'adolescents, patologies de salut mental... Aquesta pandèmia ens ha demostrat que no és el mateix anar en una petita barqueta que en un gran vaixell. Fins i tot han aparegut noves vulnerabilitats, nous indicadors. Però en aquesta situació pandèmica, des de les entitats estem veient moltes desigualtats també entre els professionals que atenen les persones des del tercer sector i des de l'administració pública. Mentre en el tercer sector els professionals estem en primera línia, els professionals de l'atenció sanitària pública, per les precarietats de la sanitat, no són tan a prop dels usuaris. En canvi, aquests tenen salaris millors que els professionals del tercer sector perquè els recursos de les entitats són escassos.

Per exemple, pel que fa a infància nosaltres tenim els Serveis d'Intervenció Socioeducativa, una part dels quals els licita l'Ajuntament en relació amb els habitants. La Generalitat ens dona una subvenció, tot i que considera que el millor sistema és la concertació. Però a Sabadell no es pot aplicar perquè l'interventor no accepta aquest sistema. I nosaltres el reclamem perquè es basa en un projecte,

en l'arrelament al territori i pot ser revisable en el termini que s'estableixi.

JOAN: Tampoc és adequat el sistema de concurs públic, perquè si es convoca en l'àmbit de les dependències, el podria guanyar una gran empresa de fora, sense conèixer ni tan sols el tros, perquè no té cap arrelament a la ciutat.

SERGI: En l'àmbit europeu s'està fomentant la concertació social per protegir aquest ecosistema que tenim. Llavors, l'administració pública ha de trobar un sistema de finançament equilibrat, perquè ara mateix nosaltres tenim licitacions que són deficitàries i aquí no vindrà cap Florentino Pérez a presentar-s'hi. En canvi aquests serveis s'han de fer de totes passades. Per això diem que no s'ha d'entendre el servei social dintre d'un mercat lliure. El servei social ha d'estar en mans de l'administració pública, la qual ha de bastir un sistema de finançament de les entitats que cobreixen aquest servei, on ella no pot arribar, àgil, equilibrat i alhora supervisar-ne la gestió, ja que es tracta de diners públics. Demanem menys burocràcia i més humanització de l'administració pública cap a les entitats del tercer sector.

JOAN: L'Ajuntament el que ha de fer és que la ciutat funcioni i, per això, el que ha de tenir en compte és el teixit social que té. És el que podríem dir cogovernança.

“No és hora de deixar sola Colòmbia en un moment clau de la seva història”

Breu entrevista amb María del Rosario Vásquez, membre de La Col·lectiva de Dones Refugiades, Exiliades i Migrades

Per Àlicia Oliver Rojo, de la Xarxa Europea de Dones Periodistes

María del Rosario és nascuda a Colòmbia, llicenciada en medicina -especialitzada en família i amb formació en teràpies alternatives i bioenergètica-, encara que la seva pràctica la va portar a tractar a les víctimes del conflicte armat. Va arribar a Catalunya com a refugiada fa tretze anys i aquí va haver d'abandonar la seva professió a conseqüència dels llargs i costosos processos de convalidació de títols. Des de llavors, és una activista que treballa en projectes d'educació per a la pau i la justícia global.

Com sorgeix La Col·lectiva de Dones Refugiades, Exiliades i Migrades?

La nostra organització és una iniciativa que sorgeix l'any 2004 per donar resposta a les necessitats derivades del procés de diàspora -perquè a més de les dificultats per obtenir permisos existeix una violència estructural basada en l'etnicitat, la procedència, el color de pell, en la cultura que són barreres que obstrueixen un exercici ple de la ciutadania-. També vam voler construir respostes organitzatives i de participació des

de dones colombianes víctimes del conflicte armat colombià, procedents de diversos territoris i identitats, pertanyents a organitzacions de base, urbanes i rurals, pageses, de treball comunitari, estudiantils, defensores de drets humans i indígenes i afrodescendents, amb el comú denominador de viure a l'exili.

Com a organització feminista ens enfocuem en la reconstrucció del nostre teixit social des de la diàspora, amb un enfocament de drets humans, com a fonament de qualsevol pràctica social, política, econòmica, cultural que es compromet amb la defensa de la dignitat. El Refugi, l'Exili i la Migració, amb la seva enorme càrrega d'exclusió, han estat invisibilitzats, tant al nostre país d'origen com en aquells on arribem. És necessari donar veu a la multiplicitat d'impactes i efectes diferenciats sobre les vides i els cossos. Persistim a donar a conèixer la realitat, la desigualtat i la discriminació a Colòmbia amb èmfasi en les dones. Resignifiquem la cura descobrint-la com una postura ètica de preservació de la vida. Insistim en la construcció d'una pau transformadora per a tots i totes, on sigui possible la igualtat d'oportunitats i la justícia social en el marc d'una ciutadania activa que tingui com a centre la Cura de la Vida.

Posem la construcció de Memòria en el centre dels nostres interessos a través de diverses accions vitals i metodològiques com el teatre, l'art guaridor, l'escriptura i la presència constant en diversos espais. Com a Col·lectiva ens constituïm en diferents delegacions internacionals a el Canadà, Costa Rica, Panamà, França, Suïssa, Espanya i amb companyes

retornades a Colòmbia.

Representen la diàspora colombiana. Quin tipus de relació mantenen amb les companyes de l'interior?

La nostra organització és una iniciativa que sorgeix l'any 2004 per donar resposta a les necessitats derivades del procés de diàspora -perquè a més de les dificultats per obtenir permisos existeix una violència estructural basada en l'etnicitat, la procedència, el color de pell, en la cultura que són barreres que obstrueixen un exercici ple de la ciutadania-. També vam voler construir respostes organitzatives i de participació des de dones colombianes víctimes del conflicte armat colombià, procedents de diversos territoris i identitats, pertanyents a organitzacions de base, urbanes i rurals, pageses, de treball comunitari, estudiantils, defensores de drets humans i indígenes i afrodescendents, amb el comú denominador de viure a l'exili.

Com a organització feminista ens enfocuem en la reconstrucció del nostre teixit social des de la diàspora, amb un enfocament de drets humans, com a fonament de qualsevol pràctica social, política, econòmica, cultural que es compromet amb la defensa de la dignitat. El Refugi, l'Exili i la Migració, amb la seva enorme càrrega d'exclusió, han estat in-

visibilitzats, tant al nostre país d'origen com en aquells on arribem. És necessari donar veu a la multiplicitat d'impactes i efectes diferenciats sobre les vides i els cossos. Persistim a donar a conèixer la realitat, la desigualtat i la discriminació a Colòmbia amb èmfasi en les dones. Resignifiquem la cura descobrint-la com una postura ètica de preservació de la vida. Insistim en la construcció d'una pau transformadora per a tots i totes, on sigui possible la igualtat d'oportunitats i la justícia social en el marc d'una ciutadania activa que tingui com a centre la Cura de la Vida.

Posem la construcció de Memòria en el centre dels nostres interessos a través de diverses accions vitals i metodològiques com el teatre, l'art guaridor, l'escriptura i la presència constant en diversos espais. Com a Col·lectiva ens constituïm en diferents delegacions internacionals a el Canadà, Costa Rica, Panamà, França, Suïssa, Espanya i amb companyes retornades a Colòmbia.

Representen la diàspora colombiana. Quin tipus de relació mantenen amb les companyes de l'interior?

Les dones de La Col·lectiva mantenim una relació pròxima i permanent amb les nostres organitzacions de base, així com amb altres entitats que, des dels territoris, treballen pels drets de les dones. De fet, una línia del nostre treball és la d'incidència que requereix un intercanvi fluid i un vincle entre organitzacions. Així procurem ser canal de ressonància i ocupar els espais de participació i representació.

Som part d'apostes ciutadanes tan poderoses com la Taula Catalana per la Pau i els drets humans a Colòmbia, on el treball incansable crea ponts en els dos costats de l'oceà i ens reforça la nostra presència en la denúncia, l'exigibilitat, la construcció de propostes, la incidència. Cal ressaltar que les companyes retornades a Colòmbia continuen totalment vinculades i són un actiu fonamental.

L'any passat es van complir 20 de la Resolució 1325 de Nacions Unides sobre Dones, Pau i Seguretat. Què és el que poden aportar les dones en aquests processos, i en concret, les dones colombianes?

Des del mateix moment de la signatura de la 1325 les organitzacions de dones a Colòmbia ens hem dedicat a la seva pedagogia i a procurar la seva difusió i la seva implementació com una eina clau per visibilitzar a les dones com a

víctimes específiques del conflicte armat; ressaltant els impactes diferenciats sobre les seves vides i els seus cossos, així com a constructores de pau. Sense aquestes aportacions hauria estat impossible avançar en la implementació d'acords. D'aquesta manera, la Resolució 1325 va ser un fonament perquè les dones incidissin en les polítiques públiques i exigissin la seva participació en els processos de pau. És un instrument que

ens permet arribar a diferents espais nacionals i internacionals, per col·locar a les víctimes en el centre del procés de pau i en la construcció de justícia social, sobretot per a les dones.

Un exemple del gran valor simbòlic real de la Resolució 1325 és que les dones organitzades saben perfectament les seves necessitats i eleven les seves veus amb claredat com va ocórrer amb tot el procés de pau en el qual ens guanyem a cops un espai i aportem visions i propostes des d'un coneixement de la realitat d'anys i anys.

Malgrat haver-se signat un acord de pau l'any 2016, els assassinats a defensors i defensores de drets humans continuen. Com veu la situació en aquests moments a Colòmbia?

A cinc anys de la signatura de l'Acord de Pau es pot fer un balanç molt primerenc. Perquè és important anotar que la implementació d'un acord i la construcció de pau estable i duradora, amb justícia social, amb canvis culturals, amb un horitzó de reconciliació i amb una implicació de la societat civil és un procés llarg, difícil i que requereix paciència i compromís. I més quan som un país que té més de cinquanta anys d'una "cultura de la mort", que ens ha acostumat a la falta de valor de la vida, al no respecte i a la indignitat.

És precisament en un marc de polarització on es dona aquesta persecució despietada de líders i lidereses comunitàries, de persones defensores i pertanyents a organitzacions de base. Les amenaces, les fustigacions, els atemptats, les massacres, els assassinats són una forma cruel de continuar amb la guerra, perquè amb cada líder i lideresa assassinada es destrueix el teixit social i comunitari, i es deixa sense suport als col·lectius més vulnerabilitzats. A més, li donen força als qui han fet de la guerra la seva forma de vida.

És molt important fer una crida a la comunitat internacional per-

què a Colòmbia existeixen apostes polítiques, començant pels qui ara posseeixen el govern nacional, que parlen de "fer bocins" l'acord de pau i que fan tot el possible per posar pals a la roda a la possibilitat de crear una societat reconciliada i incloent.

Les comunitats més afectades per la guerra són les que més es comprometen amb l'acord de pau, mentre que les persones de les ciutats -que moltes vegades no han viscut directament aquestes nefastes conseqüències- són les que es manifesten en contra de la pau. És a les víctimes als qui cal escoltar.

Per a quan la Veritat, la Justícia i la Reparació a Colòmbia?

La Veritat, la Justícia i la Reparació ja estan en procés a Colòmbia amb el que significa tractar d'aconseguir-les quan hi ha un govern que s'oposa fèrriamment al que s'ha signat en l'Acord de Pau i que no compleix amb els compromisos adquirits amb aquesta signatura.

Un dels majors assoliments de l'Acord és haver col·locat a les víctimes en el centre de l'interès i de fer efectius diversos enfocaments com el de gènere, el terri-

torial, l'ètnic, etc. A partir d'això s'ha creat un mecanisme de justícia transicional anomenat Sistema Integral de Veritat, Justícia, Reparació i Garantia de No Repetició (SIVJRGNR) que al seu torn es recolza en tres instàncies: La Comissió per a l'Esclarament de la Veritat (CEV), la Justícia Especial per a la Pau (JEP) i la Unitat de Cerca de Persones donades per Desaparegudes (UBPD). Aquest és un dels veritables noms de la Pau.

Aquests mecanismes, més que normes escrites en un paper, han de convertir-se en paraula viva i ser coneguts, reconeguts i apropiats per la societat colombiana. És per això que no ens cansem de fer una crida a processos pedagògics des de l'escola fins a qualsevol escenari social.

Així mateix, és clau arribar al compliment dels altres punts de l'Acord, com són la restitució de terres, la política antidrogues i altres, que a més inclouen 120 punts que garanteixen les mesures de gènere.

La presència permanent i el seguiment des de la comunitat internacional és fonamental. Ara no és hora de deixar sola Colòmbia en un moment clau de la seva història.

El conte de l'aneguet lleig o el «tercer actor imaginari»: aïllament i literatura tutelada a la RDC

Mar Garcia

Professora de Literatura a la UAB. Investigadora de literatures i cinema africans i de la creació artística afrodescendent

«La literatura zaireses és la parenta pobra de la francofonia», sentenciava l'especialista en literatures africanes Jacques Chevrier en un article de *Le Monde* de 1980. Més de quaranta anys després, molts crítics segueixen sense qüestionar aquest veredict. L'argument que explicaria aquesta situació és l'aïllament respecte dels altres països africans que va imposar la colonització belga i que va dificultar la penetració de noves idees i corrents. Afegim a això almenys dos aspectes que, tot i no ser exclusius de la RDC, adquireixen en el cas de la RDC proporcions extraordinàries: el poder de l'Església i el drama humanitari.

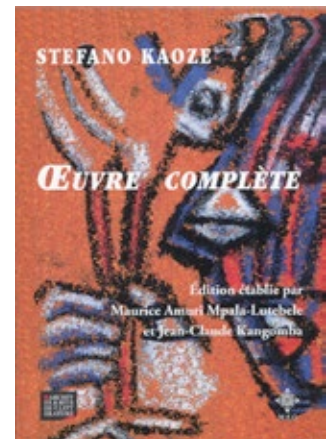
El sistema autàrquic de dominació imposat per Bèlgica va impedir els contactes amb la resta del món i la promesa d'atorgar més drets a aquells congolesos que, per la seva formació i manera de viure, podien demostrar que havien atès un grau òptim de civilització¹ - va afectar un nombre molt reduït de persones. Per altra banda, i a diferència del que succeïa en altres colònies africanes, l'ensenyament destinat als nombrosos assalariats que garantien el funcionament de la maquinària colonial estava controlat exclusivament per les missions catòliques i, en més petit nombre, les protestants. Les conseqüències d'aquestes dues particularitats són importants: l'autarquia cultural i la incomunicació van retardar l'arribada de moviments com la Negritud -forjat a París als anys trenta i amb una important repercussió en els escriptors africans francòfons (AOF i AEF)²- i la dels corrents més crítics amb la colonització, que van expandir-se a la resta del continent després de la Segona Guerra Mundial. Quan les idees de la Negritud van arribar al Congo, els escriptors d'altres països havien començat ja a distanciar-se'n i, fins i tot, a criticar aquest moviment. El fet que Mobutu s'erigís en defensor de «l'autenticitat» va acabar de desprestigiar la Negritud.

L'omnipresència de l'Església, gran aliada de la dominació belga, segueix marcant encara avui profundament el pensament filosòfic i la creació literària, sovint inseparables de la teologia i de la fe. Com assenyala G. Althabe, autor de *Les fleurs du Congo. Une utopie du lumumbisme* (1972), en el cas que ens ocupa els valors morals i religiosos van convertir-se alhora en valors transcendents per a la comunitat negra i en valors que els blancs posseïen el privilegi innat d'assolir més fàcilment. Aquests valors, interioritzats alhora que inabastables pel colonitzat i denominats per Althabe «tercer actor imaginari», tenen la funció d'apropar i separar simultàniament els dos components de la relació de desigualtat en què se sustenta la dominació. La independència no va modificar mai la ruptura jeràrquica: només la va desplaçar. Com que l'elit dirigent no podia utilitzar l'argument racial contra el seu propi poble, necessitava trobar un nou intermediari o «ter-

cer actor imaginari» que garantís la seva superioritat: d'aquesta manera, els lligams i relacions amb els blancs van passar a ocupar el rol d'intermediari. Aquest sistema de funcionament només desplaçava l'esquema de dominació alhora que el complexificava, i permetia a la minoria dirigent distingir-se de la massa i incorporar alhora en el seu discurs reivindicacions nacionalistes que creaven llaços de solidaritat amb la massa en el si d'una mateixa nació. Si bé aquest mecanisme és insuficient per explicar la successió de guerres i conflictes armats que han provocat uns sis milions de morts, que han instal·lat una violència endèmica contra la població civil i han conduït al desmantellament de les institucions administratives d'un «Estat fantasma», sí que ens pot ajudar a entendre millor la referència inicial a l'aneguet lleig.

Una literatura tutelada

Malgrat un prometedor començament -l'edició al segle XVI d'algunes obres religioses en kikongo i, fins i tot, d'una gramàtica en aquesta llengua- i la utilització de les llengües vernacles a les escoles dels missioners belgues, la irrigació de la literatura escrita en francès per les llengües africanes és molt limitada i recent. Tinguem en compte que a la RDC es parlen més de dues-centes llengües, quatre de les quals són avui nacionals: lingala, kikongo, suahili i tshiluba. Aquesta tendència -oposada a l'escriptura «bastarda» que s'ha convertit en el segell distintiu de molts escriptors africans reconeguts- es va veure impulsada pel sorgiment d'una primera generació d'«évolués» que transcrivien i adaptaven en francès la tradició oral sota l'estret control de les autoritats colonials. Però la literatura tutelada també va donar alguns fruits notables que aconsegueixen contestar l'etiqueta colonial. Cal mencionar en aquest grup els textos reivindicatius de M'Fumu Paul Panda Farnana (1888-1930) i la *Psychologie des Bantu* (1910), primer text en francès d'un autor congolès, Stefano Kaoze (1885-1991), que s'avançà en el temps a les obres, més conegudes, d'Alexis Kagame i de Placide Tempels. Durant la dècada dels trenta, Thadée Badibanga -el seu procés de legitimitat autorial recorda el cas del malià Amadou Hampâté Bâ- va obtenir el premi de la llengua francesa amb

1. Implementació de la «targeta de mèrit cívic» (1948) i del sistema de «matriculació» (1952).

2. Àfrica Occidental i Àfrica Equatorial franceses.

el seu recull de faules luba *L'éléphant qui marche sur des oeufs* (1931) i la poetessa Nele Marian (1906-2005) denuncià la discriminació racial a *Poèmes et chansons* (1935). Antoine Roger Bolamba (1913-2002), Désiré-Joseph Basembe i Mopila són qualificats per la crítica com a “escriptors solitaris”. El primer és l'autor de *Les aventures de Mobaron* (1947). Aquestes aventures, que es redueixen a una simple excursió en bicicleta, provoquen una sèrie interminable de maldecaps i problemes al protagonista, un “évolué”: l'obtenció d'un permís de lliure circulació, l'hostilitat de la gent del camp, la violència de les forces de l'ordre... La intenció de Basembe és clara: manifestar la seva disconformitat amb el tracte que els “évolués” rebien de l'Administració belga evitant una denúncia massa oberta. En el mateix grup d'autors hi podem incloure Francisco José Mopila (1915?), un home instruït d'origen azandé. Després de moltes vicissituds, Mopila esdevé assistent d'un metge espanyol, Rodríguez Terrazas. Quan s'acaba el seu contracte al Congo i ha de tornar al seu país, convida Mopila a acompanyar-lo. Un cop a Espanya, Mopila aprofita qualsevol ocasió per

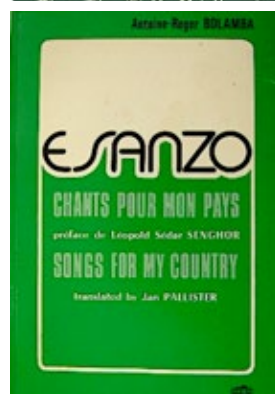
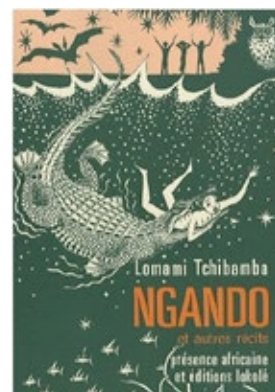
millorar la seva formació, esdevé escultor i treballa com a figurant en algunes pel·lícules de l'època com *Obsesión*, d'Arturo Ruiz Castillo. Convertit en un personatge popular, Mopila signa una autobiografia, *Memorias de un congolés*, que publicà l'Institut de Estudios Africanos l'any 1949. En alguns passatges, Mopila assenjala la seva disconformitat amb el funcionament del sistema colonial:

[...] se marchó del colegio el profesor blanco y entró en su lugar otro que no se tomó interés ninguno por nosotros y además se incomodó con el hijo del jefe que hacía de maestro y lo metió en la cárcel, quedando todos los estudiantes completamente abandonados a nosotros mismos y con gran pena de nuestra parte. (Mopila:1949, 65-66)

Tot i l'absència de les idees de la Negritud, l'activitat literària després de la Segona Guerra Mundial va ser notable. Es van crear diverses associacions d'“évolués” així com la revista *La voix du Congolais* (1945-1959). La censura exercida pel Comité de l'Information indigène era, però, molt severa. Quan Lomami-Tchibamba (1914-1985), l'autor de *Ngando* (1948), va signar un article en què deplorava que es trigués tant a concedir als “évolués” els drets fonamentals que els pertocaven, la censura va actuar immediatament castigant-lo a ser inspeccionat i fuetejat diàriament durant tres setmanes.

Quan els “évolués” sortien del seminari, no havien perdut el seu vincle amb els gèneres orals. Un d'aquests gèneres, l'encomi de fets i persones, s'adaptava molt bé al gènere hagiogràfic. El resultat literari d'aquesta

mescla era un estil moralitzador i ampul·lós. Amb tot, els jurats dels nombrosos premis literaris creats durant la colonització, es fixaven més en el contingut -enaltiment del projecte civilitzador belga- que en la forma. Menciò a part mereix *Ngando* (1949), de Lomami-Tchibamba. La novel·la narra la història fantàstica d'un nen raptat per un cocodril (Ngando), però es pot llegir com una metàfora de la violència colonial. El registre fantàstic desapareix en el recull poètic *Esanzo. Chants pour mon pays* (1955), qualificat erròniament com un text no compromès, probablement perquè el seu autor, Antoine Roger Bolamba, el millor poeta congolès de l'època colonial era també el redactor en cap de *La voix du Congolais*.

Després de cinc anys (1960-1964) de radicalització de la violència i de silenci, els cercles culturals comencen a treballar per recuperar l'activitat literària i el Ministeri de Cultura ajuda econòmicament les petites editorials. Es funden companyies de teatre (Union du Théâtre, Théâtre de la Colline, Théâtre des Douze, etc.) i la producció dramàtica així com la poètica passen per un moment de franca expansió. No succeeix el mateix amb la novel·la. El cercle d'artistes la “Pléiade du Congo”, en què participa la jove poetessa Clémentine Nzuji, dinamitza la vida cultural.

El 1971, Mobutu, arribat a la presidència el 1965, reba-teja el país i imposa un règim policial. Els anomenats “escriptors del silenci” van aconseguir, malgrat la forta censura, editar alguns textos a compte d'autor i fer-los circular entre el seu grup de lectors. El contingut i l'estil d'aquests textos difereix dels escrits pels autors que van anar a l'exili. Mentre que els primers han d'utilitzar tota mena de precaucions, els segons poden condemnar amb determinació la violència del poder.

El contacte de molts dels intel·lectuals contraris al règim amb les noves tendències narratives europees afavoreix un treball de renovació formal que vol traduir la fractura interior i el sentiment de devastació personal que genera l'exili. L'obra d'autors reconeguts com Valentin-Yves Mudimbe, Georges Ngal i Pius Ngandu Nkashama demostra que la imatge d'aneguet lleig literari que arrossega la RDC mereix ser qüestionada.

Bibliografia

- Gikandi, Simon (1987). *Reading the African Novel*. Heinemann.
- Halen, Pierre (2020). “La littérature congolaise. Une première approche quantifiée grâce à LITAF”. *Continent Manuscrits*, n° 15. <https://journals.openedition.org/coma/6062>
- Irele, Abiola ; Gikandi, Simon (2004). *The Cambridge History of African and Caribbean Literature*. Volume 1. Cambridge University Press.
- Moudileno, Lydie (2006). *Parades postcoloniales. La fabrication des identités dans le roman congolais*. Paris : Karthala.
- Riva, Silvia (2006). *Nouvelle Histoire de la littérature du Congo-Kinshasa*. Paris: L'Harmattan.

Activitats de la Lliga

Taller sobre la vida dels indígenes amazònics a alumnes de 3r d'ESO

El 27/10/2021 vam dur a terme un taller per a alumnes de 3r d'ESO de l'institut Can Periquet de Palau-Solità i Plegamans per tal d'acostar-los a les formes de vida dels pobles indígenes de l'Amazònia. Amb material i diverses dades els vam instruir sobre les formes de vida dels indígenes shawi de l'Amazònia peruana amb els que treballem en el projecte Indígenes, quan la Terra Camina.

Esmorzar al Col·legi de Periodistes de Catalunya amb dones periodistes de la ribera sud mediterrània

El matí del 4/11/2021 la Xarxa Europea de Dones Periodistes i la Lliga dels Drets dels Pobles vam organitzar un esmorzar col·loqui amb tres periodistes de la ribera sud de la Mediterrània a la seu del CPC: Nari-man El Chaama, de Líban, Sahar Talaat, d'Egipte i Amina Ibnou-Cheikh del Marroc. Vam aprofitar la seva estada a Barcelona per participar en una Trobada titulada "Comunicar la Mediterrània amb mirada feminista" per tal d'acostar-nos a la problemàtica de les dones a l'hora d'exercir el periodisme i conèixer de primera mà la situació sociopolítica dels seus països.

Taller de Contes a Can Rull en commemoració del Dia Internacional dels Drets Humans

El dijous, 16/12/2021, en motiu del Dia Internacional dels Drets Humans, vam fer un Taller de Contes al Centre Cívic Can Rull adreçat a nens i nenes. Van fer, primer, el treball manual d'un animal marí que, posteriorment, seria un personatge més del conte. I després se'ls va explicar la història de *La Gallina* i *la tortuga Nael* que parla de la trobada i amistat entre dos nens, un d'ells, en Nael, refugiat sirianès. El conte és un cant a la diversitat, a l'empatia i a la necessitat d'acollir.

Taller de contes a la Biblioteca del Sud en commemoració del DENIP

El dijous 27/01/2022, la Coordinadora un Altre Món és Possible, de la qual la Lliga forma part, va explicar

el conte *La jaqueta apedaçada* a la Biblioteca del Sud per commemorar el Dia Escolar de la No-Violència i la Pau (DENIP). El conte, que va fer les delícies de pares i nens, trenca esquemes: prínceps que es volen guanyar la vida pels seus mèrits, nenes emprenedores i fortes, nens sensibles, i un munt de coses més.

Concurs de tallers sota el lema: Les escoles diem No a la violència masclista.

Durant els mesos de novembre i desembre, els alumnes de 5è i 6è de les escoles Samuntada i La Romànica de Sabadell, i del Sol i la Lluna de Castellar del Vallès, més alumnes de 1r d'ESO de l'IES Ferran Casablanques han participat en un seguit de tallers sobre l'equitat de gènere i la violència masclista, per tal de confeccionar uns cartells a concurs, quina selecció final dels tres cartells guanyadors seran difosos, junt amb els finalistes al voltant del 8M.

Xerrada per al concurs de cartells destinat a les contraportades de la revista Papers

El 27/01/2022 vam organitzar una xerrada per als alumnes de disseny de 2n de batxillerat de l'IES Ferran Casablanques per tal que s'inspirin a l'hora de dissenyar uns cartells, entre els que s'escolliran els tres primers per publicar-se com a contraportades de la revista *Papers* de l'any següent. La xerrada va anar a càrrec de l'investigador del Centre Delàs d'Estudis per la Pau, Pere

Brunet, sota el títol “El perquè dels conflictes, la necessitat de la pau”.

Exposicions i docu-fòrums durant els darrers quatre mesos en el marc de les activitats de sensibilització del projecte de cooperació a l'est de la RDC

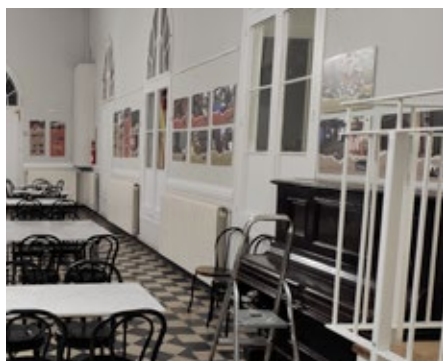
L'exposició **CICATRIUS COMPARTIDES**

El 15/11/2021 vam instal·lar l'exposició **CICATRIUS COMPARTIDES** a Can Trona, a la Vall d'en Bas. L'exposició està centrada en la violència de gènere a l'est de la República Democràtica del Congo i pretén interpel·lar la nostra societat sobre la seva responsabilitat quant al que passa en aquella regió en conflicte gairebé crònic i reflexionar sobre la xacra de la violència de gènere allà i també en el nostre país.

Posteriorment, **CICATRIUS COMPARTIDES** ha viatjat a Santa Coloma de Farners, on es va instal·lar a la Casa de la Paraula el 19/01/2022

L'exposició **RD CONGO, LA FORTALESA DE LES DONES ENMIG DEL CONFLICTE**

El 08/02/2022 es va instal·lar a la cafeteria de l'associació sociocultural fundada l'any 1895, **El Coro de Sentmenat**. Aquesta exposició és un recorregut de la història del Congo, des de la colonització belga fins a l'actualitat, per tal d'entendre el context de conflicte, espoli de minerals d'alta tecnologia, pobresa i violència envers les dones, així com mostrar l'apoderament de les dones organitzades que lluiten contra la impunitat de la violència masclista.

Documental FAM DE JUSTÍCIA i col·loqui posterior

El divendres, 19, vam fer el passi del documental i col·loqui a l'auditori de Can Trona, a la Vall d'en Bas, tot aprofitant que era instal·lada l'exposició **CICATRIUS COMPARTIDES**. El documental **FAM DE JUSTÍCIA** visibilitzem l'apoderament de les dones congoleeses, representades en l'advocada Cathy Fura-ha, que donen suport a les dones supervivents de la violència. Així, volem mostrar que aquell país, tot i ser un dels que encapçalen índex de violència masclista, també està assistint a una progressió de dones activistes en la defensa dels drets humans i en la lluita contra la violència masclista estructural.

FAM DE JUSTÍCIA i el col·loqui posterior també es va portar a:

L'Espai Àgora de Sabadell, el divendres, 26/11/2021, amb motiu dels actes del Dia Internacional

per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones. L'acte va incloure, també, la lectura de diversos poemes que tenien la dona com a eix central del treball literari.

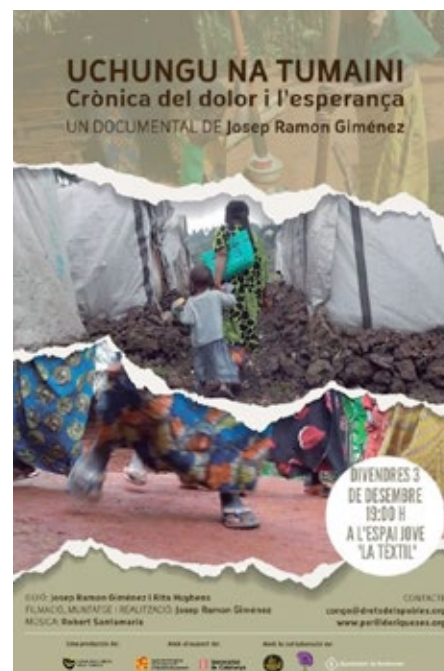

El Coro de Sentmenat, el dimecres, 16/02/2022, dins del període de vigència de l'exposició **LA FORTALESA DE LES DONES ENMIG DEL CONFLICTE** a la cafeteria de la institució.

Documental UCHUNGU NA TUMAINI, CRÒNICA DEL DOLOR I L'ESPERANÇA

Aquest documental és un recorregut des de la capital de Kivu Nord, Goma, fins al nord de la província, Butembo. Des dels camps de desplaçats de Goma fins a Butembo, on la Lliga acompanya un projecte de cooperació amb associacions de dones congoleeses que acullen i tracten les dones i nenes que pateixen violència de gènere. Camps de desplaçats, riquesa de minerals, pobresa de la població, absència de l'Estat, grups armats, violacions sexuals...

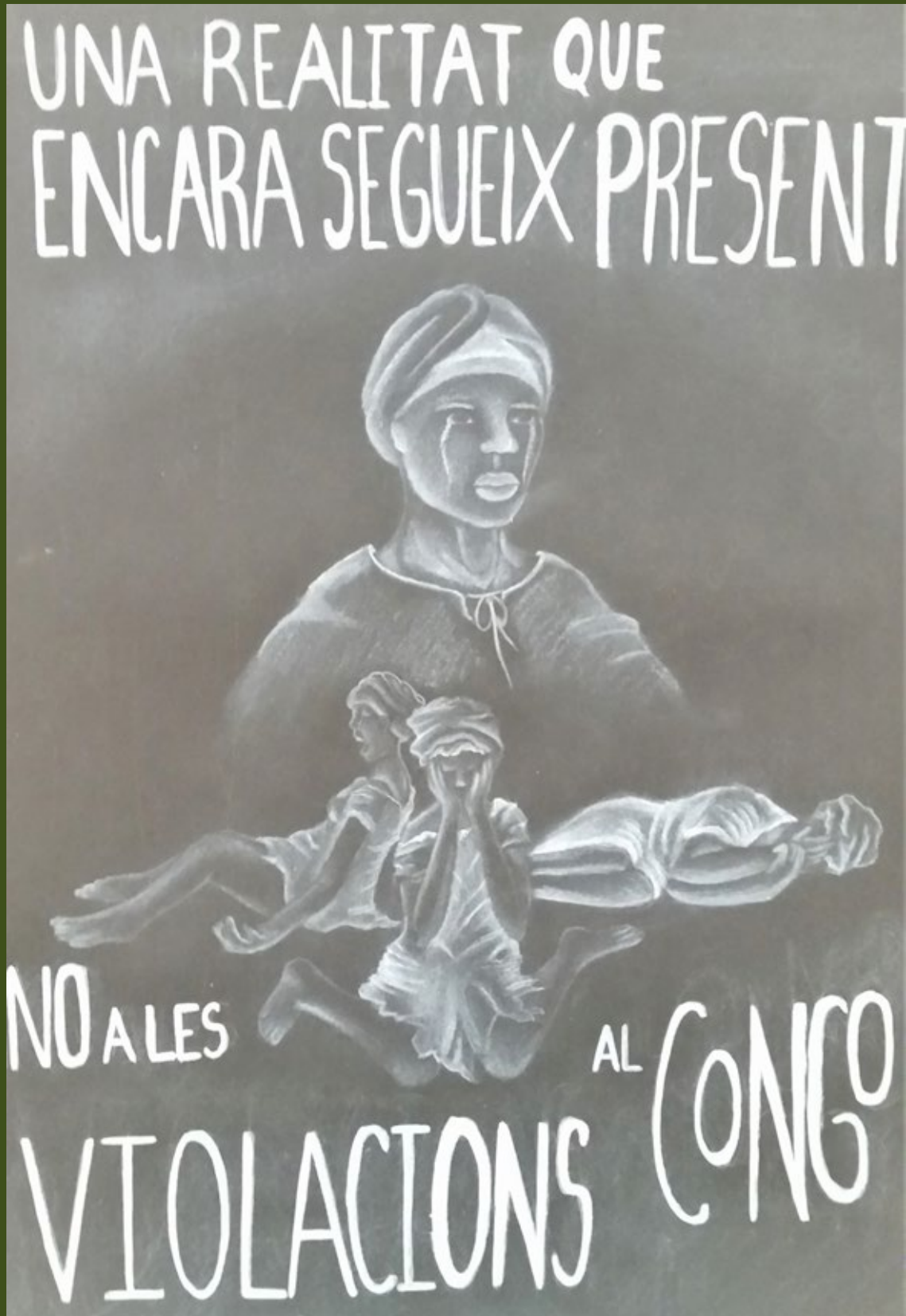
El vam passar el 03/12/2021 a l'Espai Jove la Tèxtil de Sentmenat amb col·loqui posterior.

Obra del concurs de contraportades entre l'alumnat de disseny de
2n de batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell, curs 2018-2019

Autora: Laura Montero

Tema del concurs: "La dona enmig del conflicte de l'est de la RD del Congo"

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdels pobles.org